

УДК 625.861 (045)

Белятинський А.О.³, д.т.н., професор
beljatyński@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2158-512X>

Першаков В.М., д.т.н., професор
pershakov@nau.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5414-2782>

Білеуш А.І., д.т.н., професор
abileuch@mail.ru

Пилипенко О.І., к.т.н., доцент
POI220154@gmail.com

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДО 50-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ КАФЕДРИ АЕРОПОРТІВ ФАКУЛЬТЕТУ АЕРОПОРТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (1969-2019РР)

Стаття присвячена історії 50-річного заснування кафедри аеропортів факультету аеропортів Національного авіаційного університету (1969-2019 рр). Приводяться відомості про перших деканів факультету аеропортів. З грудні 1969 року почала свою роботу профілююча та випускова кафедра аеропортів для підготовки фахівців за спеціальністю «Будівництво аеродромів», в організації якої велика заслуга належить першому завідувачу д.т.н., професору, інженеру-полковнику В.І. Блохіну. Під його керівництвом було підготовлено перший план факультету аеропортів, розроблені навчальні програми спеціальних дисциплін, створено колектив викладачів, видані перші навчальні посібники, створені технічні засоби навчання. За короткий термін на кафедрі були створені та обладнані навчальні лабораторії будматеріалів, інженерних мереж аеропортів, інженерної геодезії та аерогеодезії, інженерної геології, ґрунтознавства і механіки ґрунтів, кабінет вишукування і проектування аеропортів. Дипломне проектування на кафедрі велося по заявкам авіапідприємств. За 1972-1992 роки було захищено 786 дипломних проектів, (в тому числі 138 іноземними студентами), багато з них впроваджені у виробництво.

Колектив кафедри аеропортів, (в статті приведено фото 1979 та 2010 років), а нині кафедри реконструкції аеропортів та автошляхів в різні роки очолювали: доцент Белінський І.О. (1979-1999), доцент Таланов Г.П. (1999-2000), доцент Шинкарчук М.В. (2000-2001), професор Верюжський

---

³ © Белятинський А.О., Першаков В.М., Білеуш А.І., Пилипенко О.І.

Проблеми розвитку міського середовища. Вип.2(25) 2020р.

Ю.В. (2001-2002), професор Цихановський В.К. (2002-2008), професор Белятинський А.О. (2008-теперішній час). Наукову та навчально-методичну діяльність на кафедрі здійснюють висококваліфіковані викладачі: 4 професори, 7 доцентів. Викладачі кафедри є авторами багатьох підручників, навчальних посібників, монографій та нормативних документів з проектування, експлуатації автодоріг та аеродромів. Крім того, кафедра тісно співпрацює з різноманітними навчальними, науково-дослідними, проектними та виробничими підприємствами України та зарубіжжя: УкрНДІПроектстальконструкція, Укравтодор, Міжнародні аеропорти Бориспіль та Київ, а також університети Литви, Латвії та Німеччини. Випускники НАУ працюють на підприємствах цивільної авіації України та численних країн Європи, Азії, Африки та Америки.

Ключові слова: 50 років заснування кафедри аеропортів, факультет аеропортів, колектив кафедри, наукова та навчально-методична діяльність, випускники.

Постановка проблеми. Факультет аеропортів (ФАП) був заснований у 1968 році для підготовки інженерів-будівельників та інженерів-механіків. Першим деканом факультету був зав. кафедрою нарисною геометрією і графіки доцент О. Г. Літаврін. В той час в состав факультету входило дві кафедри: нарисної геометрії і графіки та охорони праці, яку очолював професор Л.А. Буріченко. Потім керівниками факультету аеропортів були: доцент Г.М. Гелетуха (1970-1981), доцент В.С. Сухобрус (1981-1983), професор Л.А. Буріченко (1983-1986), доцент В.М. Першаков (1986-1992), професор А.І. Білеуш (1992-2002).

В грудні 1969 року почала свою роботу профілююча та випускова кафедра аеропортів для підготовки фахівців за спеціальністю «Будівництво аеродромів», в організації якої велика заслуга належить першому завідувачу д.т.н., професору, інженеру-полковнику В. І. Блохіну, запрошеного для роботи з Ленінградського військово-інженерного інституту ім. А.Ф. Можайського.

Мета статті. Стаття присвячена історії 50-річного заснування кафедри аеропортів, факультету аеропортів НАУ (1969-2019 роки).

Огляд останніх публікацій. Публікації з теми практично відсутні, за виключенням публікації [1].

Основна частина. Блохін Віталій Іванович народився 29 січня 1917 року в Омській області Російської Федерації. З 1934 року – учень робфаку, а потім студент Сибірського автотранспортного інституту. Біля 17 років служив в Ленінградській академії імені А.Ф. Можайського. В 1952 році йому була присвоєна вчена ступінь кандидата технічних наук з військової тематики, в 1963 – вчена ступінь доктора технічних наук. В 1970 році був затверджений в вченому званні професора.

Як відомий спеціаліст в галузі аеродромобудування в 1969 році був запрошений в КІГА для організації та проведення навчального процесу на факультеті аеропортів. До 1979 року займав посаду завідувача кафедри аеропортів, а в наступні роки – професор кафедри. Під його керівництвом було підготовлено перший план факультету аеропортів, розроблені навчальні програми спеціальних дисциплін, створено колектив викладачів, видані перші навчальні посібники (в тому числі «Проектирование поверхности грунтовой части летных полос аэродромов», «Проектирование поверхности и конструкций аэродромных покрытий»), створені технічні средства обучения. Викладав курси лекцій «Аэродромы гражданской авиации, обеспечение безопасности полетов» та «Изыскание и проектирование аэропортов». Був науковим керівником одного з головних напрямків, закріплених за КІГА. Ряд наукових результатів, отриманих за його участю і під його керівництвом впроваджені в нормативні документи по проектуванню аеродромів. Був головою спеціалізованої ради ВАК СРСР при КІГА, членом спеціалізованої ради ВАК в КАДІ, членом експертної комісії ВАК по військово – інженерним спеціальностям (1967-1969) і членом ради ВАК по транспорту (1975-1978). Являвся відповідальним редактором міжвузівського збірника наукових праць «Проектирование, строительство, механизация и эксплуатация аэропортов». Мав більш 90 наукових праць. Серед них «Вертикальная планировка аэродромов» (1978); «Формирования личности инженера в вузе»

(1982); «Аэропорты и воздушные трассы» (1984); «Основы проектирования аэропортов» (1985); «Основы авиационной техники и оборудование аэропортов» (1986); «Аэродромы гражданской авиации» (1993), закордонні публікації.

Першими викладачами кафедри стали кандидати технічних наук А. А. Домашевський, Г. М. Ремінець, І. О. Белінський, Ю. М. Кривенко, Б. Ф. Сотниченко, В. С. Сухобрус, І. В. Ціприанович, Г. І. Банник, інженери В. Г. Вакуленко, А. Ф. Данкевич.

За короткий строк на кафедрі були створені та обладнані навчальні лабораторії будматеріалів, інженерних мереж аеропортів, інженерної геодезії та аерогеодезії, інженерної геології, ґрунтознавства і механіки ґрунтів, кабінет вишукування і проектування аеропортів. В той же час почалася розробка навчальних програм, підготовка до створення навчально-методичної літератури. Першими роботами були: «Проектирование поверхности взлетной части летных полос» (В. І. Блохін, 1972), «Методическое руководство по дипломному проектированию аэропортов (І. А. Белінский, 1972), «Методическое программированное руководство по проектированию вертикальной планировки грунтовой части летных полос аэродромов» (І.В. Ціприанович, 1972).

Значний вклад в становлення кафедри в перші дні її роботи внесли професор В. І. Блохін, доценти І. А. Белінський, І. В. Ціприанович. В 1972-1992 роки на кафедрі було підготовлено більш 50 найменувань навчальної літератури загальним обсягом 240 авторських аркушів. Кілька з них видані в центральних видавництвах: «Аэропорты и воздушные трассы» («Транспорт», 1976, учебное пособие, В.И. Блохин, И.А. Белинский, И.В. Циприанович, Г.Н. Гелетуха); «Вертикальная планировка аэродромов» («Транспорт», 1978, В.И. Блохин); «Зимнее содержание аэродромов» («Транспорт», 1982, И.А. Белинский); «Эксплуатация аэродромов» («Транспорт», 1990, И.А. Белинский И.В., Циприанович, Г.П., Таланов, Г.М. Реминец) и др.

В 1989 році на кафедрі аеропортів виконана велика організаційна та навчально-методична робота по постановці курсу

109 ІКАО «Техническая эксплуатация аэродромных покрытий и взлетно-посадочных полос» для стажерів-стипендіатів ІКАО, навчання яких в інституті проводилось вперше. В 1989-1990 роках видані тексти лекцій по курсу англійською мовою.

На кафедрі велася робота по використанню ЕОМ в навчальному процесі. Розроблялися та використовувалися програми по проектуванню аеродромів (розрахунки об'ємів земляних робіт, вітрової загрузки та пропускної спроможності злітно-посадкових смуг, ширини елементів злітних смуг, водовідвідних-дренажних систем та ін.). З 1990 розпочата розробка автоматизованих навчальних систем по дисциплінам кафедри.

З 1975 року кафедрою виконано ряд науково-дослідних робіт по заявкам колишнього МГА, результати яких отримали відображення в нормативних галузевих документах та впроваджувалися при проектуванні аеродромів. Наукові результати кафедри впроваджені в СНіП «Аэродромы» (1980 та 1985), «Руководство по проектированию вертикальной планировки аэродромов ГА» (1981), «Пособие по проектированию гражданских аэродромов (СНіП 2.05.08-85)» (ч. III, 1986, ч. 1, 1987). Видані наукові результати в 1988 році в офіційному органі ІКАО - Бюлетені ІКАО, дві наукових статті в 1990 і 1991 роках в журналі «Аэропорт Форум» (ФРГ).

В 1986-1991 роках викладачі кафедри отримали 16 авторських свідоцтв на винаходи. По результатам наукової діяльності в 1981 році колектив виконавців НДР кафедри посів перше місце серед науково-дослідних підрозділів інституту.

В 1989 році робота кафедри «Разработка научных основ и внедрение в производство методов и норм проектирования аэродромов, обеспечивших существенное повышение эффективности капитальных вложений в развитие аэродромной сети страны» (цикл НИР за 1975-1988 годы), висувалась інститутом на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки.

Чотирнадцять аспірантів та здобувачів кафедри (в тому числі викладачі В. М. Золотоперий, М. В. Шинкарчук, І. М. Пліщ, А. І.

Проблеми розвитку міського середовища. Вип.2(25) 2020р.

Закревський) захистили кандидатські дисертації. Колектив кафедри приділяв велику увагу науково-дослідній роботі студентів, які отримали більше тридцяти дипломів галузевих та республіканських конкурсів. В той час в склад кафедри входили 11 викладачів, в тому числі один д.т.н., професор та 8 к.т.н., доцентів.

*Фото 1. Колектив кафедри аеропортів в 1979 році (зліва направо):
верхній ряд - асист. Золотоперий В.М., зав. лаб. Кудрявцев О.Г., асист.
Тимошенко В.С., зав. лаб. Скрипай І.О., асист. Шинкарчук М.В., ст. лаб.
Юдіна Н.С., зав. лаб. Щеглов В.О., асист. Закревський А.І., нижній ряд -
доц. Кривенко Ю.М., доц. Белінський І.О., зав. каф. проф. Блохін В.І., ст.
викл. Данкевич А.Ф.*

Кафедра аеропортів підтримує постійні творчі та ділові зв'язки з вишами, НДІ, проектними організаціями та підприємствами ГА як в Україні так і в державах СНГ.

З 1972 по 1992 роки кафедра аеропортів підготувала для цивільної авіації колишнього СРСР та багатьох закордонних країн біля 1000 спеціалістів. В наш час випускників кафедри та факультету можна зустріти більш ніж в 30 країнах далекого зарубіжжя. Випускники ФАП працюють у В'єтнамі, на Кубі, в Монголії, Непалі, Шрі-Ланці, Камбоджі, Лаосі, Нігерії, Камеруні, Островах Зеленого Миса, Анголі, Сирії, Гаїті, Мадагаскарі, Алжирі, Мавританії, Лівії,

Чехії, Словаччії, Болгарії, Угорщині, Польщі, Ефіопії, Йемені і інших країнах.

Кафедра аеропортів ФАП постійно підтримує зв'язок з випускниками. Багато з них займають високі пости в різних авіапідприємствах (на період до 1992 року): В. В. Анохін-начальник аеропорту Шереметьєва-2; І. М. Михайлов - заступник командира Санкт-Петербурзького об'єднаного авіазагону ОАО; В.В. Гончаров-заступник командира Бориспільського ОАО; П.І. Липовенко-головний інженер Бориспільського ОАО; П.А. Захаров - відповідальний робітник департаменту цивільної авіації України; С.М. Каратєєв-начальник аеродромної служби аеропорту Роцино (м. Тюмень); М. Абдурахманов - заступник начальника Казаеропроект; Ю.А. Кирилов - перший заступник командира ОАО, начальник аеропорту м. Єкатирибурга; В.Б. Кадзаная - заступник командира Тбіліського ОАО; М.А. Давидов - відповідальний робітник департаменту цивільної авіації Білорусії.

У 2001 році кафедра аеропортів була об'єднана з кафедрою «Будинків і споруд» аеропортів. Очолив об'єднану кафедру аеропортів д. т. н., професор В. Ю. Верюжський. У 2002 році на базі «Кафедри аеропортів» було створено три нові кафедри: «Кафедра реконструкції аеропортів та автошляхів», «Кафедра комп'ютерних технологій будівництва», «Кафедра землевпорядкування та кадастру». Кафедру реконструкції аеропортів та автошляхів очолив доктор технічних наук, професор В. К. Цихановський. В 2008 році кафедру очолив доктор технічних наук, професор А. О. Белятинський, який є дійсним завідуючим на теперішній час. Кафедра є випускною та здійснює підготовку фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів у галузі сучасних технологій проектування будівництва, експлуатації та реконструкції аеропортів, різноманітних об'єктів та їх інженерних мереж.

Висновок. Колектив кафедри реконструкції аеропортів та автошляхів в 2019 році має такий склад: *Белятинський Андрій Олександрович*, зав. каф. РААШ, д.т.н., професор; академік Транспортної Академії України, академік Інженерної Академії

Проблеми розвитку міського середовища. Вип.2(25) 2020р.

України, Почесний дорожник України; **Першаков Валерій Михайлович**, д.т.н., професор; академік Академії будівництва України; академік Інженерної Академії України; **Жданович Михайло Павлович**, к.т.н., професор; **Степанчук Олександр Васильович**, д.т.н., професор; **Пилипенко Олександр Іванович**, к.т.н., доцент; **Химерик Тетяна Володимирівна**, к.т.н., доцент; **Степура Віктор Степанович**, к.е.н., доцент; **Талах Світлана Михайлівна**, к.т.н., доцент, академік Академії будівництва України; **Тімкіна Світлана Юрївна**, старший викладач; **Чернишова Оксана Сергіївна**, к.т.н., доцент; **Дубик Олександр Миколайович**, к.т.н., доцент; **Вишневська Аліна Володимирівна**, асистент; **Лисницька Катерина Миколаївна**, асистент; **Бландова Надія Іванівна**, зав. лабораторії.

Наукову та навчально-методичну діяльність на кафедрі здійснюють висококваліфіковані викладачі: 4 професори, 6 доцентів. Викладачі кафедри є авторами багатьох підручників, навчальних посібників, монографій та нормативних документів з проектування, експлуатації автодоріг та аеродромів. Крім того, кафедра тісно співпрацює з різноманітними навчальними, науково-дослідними, проектними та виробничими підприємствами України та зарубіжжя: УкрНДІПроектстальконструкція, Укравтодор, Міжнародні аеропорти Бориспіль та Київ, а також університети Литви, Латвії та Німеччини. Захист дипломних робіт та проектів проводиться не лише в НАУ, але і у вище зазначених українських установах, що гарантує подальше 100% працевлаштування випускників. Викладання загальноосвітніх та спеціальних дисциплін ведеться на високому навчально-методичному рівні із використанням передових методів навчання. У навчальному процесі беруть участь провідні спеціалісти України. Навчання на підприємствах цивільної авіації України та численних країн Європи, Азії, Африки та Америки.

Фото 2. Колектив кафедри реконструкції аеропортів та автошляхів в 2010 році (зліва на право):

верхній ряд – доц. Пилипенко О.І., доц. Талах С.М., доц. Березівський М.В., ст. викладач Тімкіна С.Ю., доц. Степанчук О.В., аспірант Величко М.М., доц. Степура В.С., докторант Барабаиш М.С., проф. Жданович М.П., ас. Вишневська А.В., доц. Прусов Д.Е., зав. лаб. Бландова Н.І., ас. Вардовський С.М.; нижній ряд – доц. Кривенко Ю.М., доц. Зеленкова Г.Ф., проф. Цихановський В.К, проф. Беятинський А.О., проф. Першаков В.М, ас. Серова О.Г.

Список використаних джерел

1. Киевский институт инженеров гражданской авиации (1933-1993): Очерк истории/ А.Ф. Вовчик, В.Н. Гребенников, И.П. Челюканов и др.; Отв. ред. П.В. Назаренко. – К.: КМУГА, 1994, – 578 с.

Аннотация

***Беятинский А. А, Першаков В.Н, Билеуш А.И, Пилипенко А.И.
К 50-ЛЕТИЮ ОСНОВАНИЯ КАФЕДРЫ АЭРОПОРТОВ
ФАКУЛЬТЕТА АЭРОПОРТОВ НАЦИОНАЛЬНОГО АВИАЦИОННОГО
УНИВЕРСИТЕТА (1969-2019рр)***

Статья посвящена истории 50-летнего основания кафедры аэропортов факультета аэропортов Национального авиационного

университета (1969-2019 гг.). Приводятся сведения про первых деканов факультета аэропортов. С декабря 1969 года начала свою работу профилированная и выпускающая кафедра аэропортов для подготовки специалистов по специальности «Строительство аэродромов», в организации которой большая заслуга принадлежит первому заведующему д.т.н., профессору, инженеру-полковнику В.И. Блохину. Под его руководством подготовлен первый план факультета аэропортов, разработаны учебные программы специальных дисциплин, создан коллектив преподавателей, изданы первые учебные пособия, созданы технические средства обучения. За короткое время на кафедре были созданы и оборудованы учебные лаборатории стройматериалов, инженерных сетей аэропортов, инженерной геодезии и аэрогеодезии, инженерной геологии, грунтоведения и механики грунтов, кабинет изыскания и проектирования аэропортов. Дипломное проектирование на кафедре проводилось по заявкам авиапредприятий. За 1972-1992 годы было защищено 786 дипломных проектов, большинство из них внедрено в производство.

Коллектив кафедры аэропортов, (в статье приведено фото 1979 и 2010 годов), а сегодня кафедры реконструкции аэропортов и автодорог в разные годы возглавляли: доцент Белинский И.А. (1979-1999), доцент Таланов Г.П. (1999-2000), доцент Шинкарчук Н.В. (2000-2001), профессор Верюжский Ю.В. (2001-2002), профессор Цихановский В.К. (2002-2008), профессор Белятинский А.А. (2008-настоящее время). Научную и учебно-методическую работу на кафедре выполняют высококвалифицированные преподаватели: 4 профессора, 6 доцентов. Преподаватели кафедры являются авторами многих учебников, учебных пособий, монографий и нормативных документов по проектированию, эксплуатации автодорог и аэродромов. Кроме того, кафедра тесно сотрудничает с различными учебными, проектными, научно-исследовательскими и производственными предприятиями Украины и зарубежья: Укравтодор, Международные аэропорты Борисполь и Киев, а также университеты Литвы, Латвии, Германии. Выпускники НАУ работают на предприятиях гражданской авиации Украины и многих стран Европы, Азии, Африки та Америки.

Ключевые слова: 50-летие основания кафедры аэропортов, факультет аэропортов, коллектив кафедры, научная и учебно-методическая деятельность, выпускники.

Abstract

Andrii Bieliatynskiy, Valerii Pershakov, Anatolii Bileush, Oleksandr Pylypenko

The 50-th anniversary of the airports department of airports faculty of the national aviation university (1969-2019)

The article is devoted to the history of 50 years of foundation of the airport department of the faculty of airports of National Aviation University (1969-2019). The information about the first deans of the Airports Faculty is represented. Since December 1969, the airports department under the leadership of its first head, Doctor of Technical Sciences, Professor V.I. Blochin has begun its work as profile and graduation department for the training of specialists in the specialty "Construction of aerodromes". Under his leadership, the first curriculum of the Airports Faculty and the curricula of special disciplines were developed, the team of teachers was formed, the first manuals were published and technical means of training were created. Within a short period of time the department created and equipped training laboratories for building materials, engineering networks of airfields, engineering geodesy and aerogeodesy, engineering geology, soil science and soil mechanics, the study of research and design of airports. Graduate designing at the department was based on the assignments of airlines. During 1972-1992, 786 diploma projects (including 138 foreign students) were defended, many of which were put into real airfields operation.

The staff of the airport department is represented by photo of 1979 and nowadays the department having a new name of airports and highways reconstruction is represented by photo of 2010. During all its history the department was headed by: associate professor Belinsky I.O. (1979-1999), associate professor Talanov G.P. (1999-2000), associate professor Shinkarchuk M.V. (2000-2001), professor Veryuzhsky Yu.V. (2001-2002), professor Tsikhanovsky V.K. (2002-2008), professor Bieliatynskyi A.O. (from 2008 to present day). Scientific and teaching activities at the department are performed by highly qualified teachers: 4 professors and 7 associate professors. The teachers of the department are the authors of many textbooks, manuals, monographs and normative documents on design as well as the operation of highways and airfields. In addition, the department cooperates closely with various educational, research, design, civil engineering and airlines enterprises of Ukraine and abroad: UkrNDIProektStalonstruktsiya, Ukravtodor, Boryspil and Kyiv International Airports, as well as universities of Lithuania, Latvia and Germany. NAU graduates work at airlines in Ukraine and numerous countries in Europe, Asia, Africa and America.

Key words: *50th anniversary of foundation of airports department, airports faculty, staff of the department, scientific and teaching activities, the graduates.*

Стаття надійшла до редакції у лютому 2020 р.